

TVÁŘÍ v TVÁŘ NEPRAVDĚ

Od svého nastoupení k moci se nejvyšší sovětský představitel již několikrát rozhovořil o Afganistanu. Pokaždé však líčil situaci zcela odlišně od pravdy. Jak je možné věřit jeho ujišťování o "novém myšlení", které rozdává na všechny strany, když v tak evidentním případě nemluví pravdu. Celý svět přece ví, že sovětská vojska nepřišla do Afganistanu na pozvání, že neměla pomoci hájit afgánský lid, nýbrž že o vánočních svátcích vtrhla bez vědomí zákonitě vlády do země a v bývalém královském paláci povraždila Amina, tehdejšího prvního tajemníka afgánské komunistické strany, i celou jeho rodinu, že v jedné krvavé noci umřela i další představitelé a na jejich místo dosadila vládu sestavenou v Moskvě a vedenou jejich agentem B. Karmalem.

Príslušný představitel však o tom nechce nic vědět.

Vrcholu dosáhl nedávno v projevu na sjezdu komsomolu, kde dokonce pohnutě oslavoval interventy. Pěkné "nové myšlení"!

Přečteme si ještě jednou, co řekl: "Nemohu mluvit bez pohnutí o tisících mladých sovětských chlapců, kteří podstoupili zkoušku ohněm v Afganistanu. Projevili se jako skuteční internacionálisté, když bratrskému lidu pomáhali uhájit jeho revoluční vymoženosti, jako skuteční vlastenci, kteří bránili bezpečnost jižních hranic naší vlasti."

Stejně jako v srpnu 1968 neuvěřejnili ani v Afganistanu sovětiseznam těch, kteří údajně cizí vojska pozvala. Takové "pozvání" pochopitelně neexistovalo a všechny výmysly kolem toho jsou jen dodatečnou konstrukcí zcela bez podkladu.

Představitel nového myšlení pak ještě zcela v duchu brežněvismu a postaru prohlásil: "Naše země a lid jsou hrdí na vaši statečnost, odvahu a zmužilost. ...Bojovali jste v Afganistanu za spravedlivou věc..."

Co si o takových slovech pomyslet. Odpovědět by na ně měly matky sovětských okupantů i afgánských bojovníků, kteří v této válce vyvolané sověty padli. Co si myslí tento představitel o soudnosti a lidské paměti? A pak jim věřte... XYZ

NESMYSLY LEXIKÓNU

Týdeník "Tvorba" otiskuje pravidelně "Malý společenskovo vědní lexikon". Kdežto uvnitř listu přece jen občas projde osobitější a křičitější názor, zmítá se rubrika tohoto lexikonu v síti starých a dávno překonaných dogmat. 11. února tu byla vytištěna pasáž nazvaná "Literární kritika /1948 - 1956/". Téma jistě zajímavé: první období, nástup oficiální komunisticko - stranické kritiky po uchopení moci. I její nejhlubší poválečný úpadek.

Autoři lexikonu však obrazejí skutečnost vzhůru nohama. Jak známo, tzv. konference o poesii z ledna 1950 s referáty L. Štolla a J. Tautra vytvořila ideový základ pro sekýrování padesátých let, které postihlo postupně všechny oblasti našeho umění. Lexikon však sděluje: "Objevovaly se snahy zjednodušovat literární problematiku. O takové praxi v kritice hovořil na konferenci Svezu českých spisovatelů v lednu 1950 L. Štoll!..." Taková kritická praxe, která nechápe a nerespektuje osobitost... činí šedivým bohatý mnohotvárný a krásný život."

Ale vždyť to bylo tenkrát přesně naopak. To si autoři lexikonu myslí, že máme tak krátkou paměť? Potlačováním osobitosti, třeba Halase, Seiferta, Holaně, Koláře aj., vyznačovali se přece právě štollovci.

Lexikon pokračuje: "Část kritiky nebyla schopna pochopit význam nových děl například básníků wolkerovské generace /Nezvala, Biebla/, dokonce organizovala nechutné štvánice." To je další historická nepravda, kterou si kdysi vymysleli Štoll a Tautra. Nedávno ji bohužel převzal dokonce i Antonín Brousek ve spise "Na brigádě", jinak znamenitým a vtipným kritickým pamfletu. Bude třeba vysvětlit jednou to "pronásledování" Nezvala důkladněji a zbořit legendu, na níž není pravdy, ani co by se za nehat vešlo. /Ostatně: Nezval by se dal "pronásledovat", když za ním stál rozhodující stranický vliv i aparát!/?

Snaha obrátit skutečnost padesátých let a učinit z pronásledovaných pronásledovatele, z inkvizitorů obětí a ze lhářů bojovníky za pravdu, je však marná. Neprojde v lexikonu "Tvorby" ani jinde.

SEVERUS

PRO PŘESNOST A NA VYSVĚTLENOU

Ivan Klíma psal ve fejetonu prvního letošního čísla Obrysu o Jazzové sekci. Konstatoval kromě jiného: "Nebýt jich, ze slavnostní řeči našeho jediného laureáta Nobelovy ceny za literaturu, nepřetiskla by se v Čechách ani větička..." Klíma má na mysli brožuru Jazzové sekce, která v roce 1985 otiskla projev Jaroslava Seiferta po udělení ceny. Pro přesnost však musíme Klímu doplnit. Již předtím, na počátku roku 1985, byl opsán rukopis Zdenka Hrubého "Básník svobody a lidskosti" s podtitulem "K udělení Nobelovy ceny za literaturu 1984 básníku Jaroslavu Seifertovi" jako 2. svazek rukopisné řady "OPUS"/zkratka: Opsáno pro účele studijní/. Rukopis vznikl ještě za Seifertova života. Na 130 stranách se čtenáři uvádějí do básnickova díla i do atmosféry kolem udělení Nobelovy ceny včetně dokumentů a polemik. První kapitola nazvaná "Je něco nesmírně čestného v těch verších", což je citát z F.X. Saldy, otevírá pohled do Seifertovy poesie. V druhé části této práce "Radost, rozpaky a mlčení" se dokládá situace kolem udělení Nobelovy ceny, "Ohlasy" komentují oficiální reakci a přímé i zastřené útoky. V oděle "Stockholmské dokumenty" se přepisuje hodnocení švédské akademie přednesené L. Gyllenstenem, jež dalo podnět k udělení ceny, a na sedmadvaceti stranách se pak uvádí Seifertův projev pro Stockholm "O patetickém a lyrickém stavu ducha".

V sedmé kapitole "Nemá práva zneužívat titulu básníka" se dokumentují útoky Štollů, Skálů a spoř. z padesátých let, následuje část "Být svědomím národa" přibližující rok 1956, II. sjezd spisovatelů, Seifertův projev i tehdejší odezvy. Důležitou kapitolu tvoří stat "Kořeny útoků", v nichž Ed. Hrubý sleduje boj proti Seifertově poesii i jeho občanským postojům od roku 1929. Předposlední část "Po srpnu 1968" jen dovršuje tento pohled a dokládá konkrétně a přesvědčivě neblahé a nenávistné úsilí o likvidaci Seifertova díla v sedmdesátých letech. Celkovou charakteristikou poesie Jaroslava Seiferta se Hrubého rukopis uzavírá. Ve fotografických přílohách sledujeme předání ceny ve Stockholmu.

A jen ještě na závěr. V první polovině roku 1986 byl opsán jako 3. svazek "Opusu" další rukopis Zdenka Hrubého "Rozloučení s Jaroslavem Seifertem" obsahující poslední Seifertovu básně Sen, dokumenty, komentáře a literárně kritické statě i všechny projevy ve dvanácti kapitolách a tři polemické statě na závěr; zpracovalo se tu vše podstatné, co se zrodilo při úmrtí a pohřbu básníka Jaroslava Seiferta. Navíc je k tomuto dílu připojeno osm původních fotografií z pohřbu. Oba svazky pohotově opsané a v pěkné úpravě jistě obohatily i naši literární historii, a nejen ji. Jen škoda, že se o nich tak málo ví. če

VYŘAZOVATEL...

Byli jsme zvyklí spojovat melantrišskou edici "Poesie" s předválečnou a válečnou tradicí, která ji řadila vedle "Českých básní" nakladatelství Fr. Borového mezi nejlepší básnické edice. Vždyť v "Poesii" vyšla za války i Ortenova "Ohnice" díky statečnosti ředitele Josefa Tragra i jiných. To všechno došel zaváň čas. Zařízení Karla Houby, který je v tiráži uváděn s doktorským titulem, ačkoliv se to v literatuře jak známo nedělá, klesá úroveň sbírek zde vydávaných stále víc pod niveau průměrnosti. Edice je zřejmě i pašalíkem dalšího Dr. Milana Blahynky, který tu píše jak na běžících pásu doslovy a pořádá sborníky. Jedním z těchto produktů je i antologie "Básnická kronika roku 1945" sestavená tímto čilým literátem.

Nechme stranou teze jeho povrchního doslovu, které svědčí, že se dnes pokládá za odborný výtvar každý ledabylý popis. Všimněme si jen Blahynkova základního přístupu. Sborník chce podat obraz básnické produkce z roku 1945, zcela ve stylu svých dřívějších podobných děl - připomenme například ostudnou antologii české poesie dvacátého století vyzdvihující z politických důvodů efemérní zjevy a potlačující Seiferta nebo Ortenu - pracuje i zde s "principiální důsledností" a eliminuje celé skupiny básníků. A tak mu z jeho zorného úhlu vypadávají básně L.Čivrného, Vl.Vokolka, J. Koláře nebo I. Blatného. A přitom třeba právě Blatný svým "Květnem 1945" vydal jednu z nejpůsobivějších a věrných básnických svědectví. Co říci tomu, že Blahynka úmyslně vypustil i další tehdejší mladé básníky jako byli I. Fleischmann, L. Fikar, Fr. Listopad, J. Hořec, O. Kryštofek, M. Vacík, jenom proto, že patřili do volného okruhu kolem deníku Mladé fronty! Zaznamenává kdejaký časopisecký překlad sovětské poesie, ale překlady autorů Mladé fronty, včetně S. Machonina, zcela opomíjí, ačkoliv vyšly brzy po květnu v antologii "Bránili svou vlast" stejně jako sborník "Mezi dvěma plameny" uvedl anglickou válečnou poesii. ~~Je to věru počin neseriózní, ba přímo pošetilý.~~

"Argument", jímž se Blahynka prezentuje, zní: "Pražská Mladá fronta, aspoň pokud jde o kulturní rubriku, vyvíjela se brzy směrem, skutečné tvorby málo příznivým /až k antiněmannovské kampani v roce 1947/." Je to přirozené nasmýsl a stálo by to za větší rozbor, nemá to však s podtitulou antologie nic společného. ~~Na~~ Opožděné kádrování nicméně charakterizuje pořadatelovu zaujatost vyvolanou bezesporu především tím, že se všichni ti autoři "provinili" svým postojem v roce 1948 nebo žijí v zahraničí. Takové vyřizování účtů vyřazuje z české literatury už dvě desetiletí téměř ty, kteří znamenají víc než četní Blahynkou citováni oblíbení - např. Hostán, Brett, Bráns, Kraus, Pojar, Šajner nebo Boušek. V kritice se to pokládá minimálně za neslušné. Jenže, kdo koho vyřadil, dosvědčuje Blahynkova konzolidační aktivita a kolaborace. Je to on, kdo se sám vyřadil z české literární kritiky. SEVERUS

POZASPAVKY ZD. NEJEJDLÉHO

Co zla způsobil Zdeněk Nejedlý v české kultuře, zatím ještě nikdo sumárně nedokumentoval. I co nesmyslně prosadil ze zlostinou bezohledností a ze zarytého konservatismu! Nedávno si v týdeníku "Ivorba" v článku o opeře Národního divadla stěžuje Helena Havlíková: "Má ještě dnes jednotné vedení "kamenných" pražských operních scén své oprávnění? Není tento ve světě ojedinělý operní moloch v současné době na vymření...? Nepřinesla by zdravá konkurence dvou operních scén...tak potřebná podněty?"

Jak známo, existovaly v Praze po roce 1945 dvě operní samostatné scény: v Národním divadle a Opera 5. května. Inscenace druhé celku se tehdy uvedly moderním a často i avantgardním přístupem, což Nejedlého přivádělo, promítno to výrazivo, doslova k nepřičetnosti! A tak prosadil v nejvyšším politickém orgánu záhy po únoru 1948, aby byla opera 5. května zrušena a aby se vše sjednotilo pod jediný monstrozní celek opery Národního divadla. Pročastoval se, psaly petice, nasmouhlasilo i v novinách, všechno však bylo marné. Nejedlý v tandemu s Gustavem /bez čárky nad a/ Barádem prosadil svůj abstraktní záměr diktovaný odporem k uměleckému experimentu a novátorství. Trvalo to dlouho, než se přišlo na to, že to sjednocení bylo neuvážené a že poškodilo vývoj českého operního umění. Dlouho, skorem celých čtyřicet let!

IGNOTUS

ČLEN KSC - NEJEJDLÝ

Zdeněk Nejedlý byl vydáván v košické vládě z roku 1945 za bezpartijního člena vlády. Radili ho k tzv. odborníkům. Kopecký ho například netituloval jinak než "Pane profesore". Ovšem jakýpak neatrancík, byl to prachobyčejný podvod. Nejedlý byl na oficiální listině komunistické strany, kterou schválila v roce 1938 a 1939 Moskva, a která určovala, kdo může jít do emigrace v Moskvě. Odjel tam s celou rodinou. A hned tam také požádal o členství v komunistické straně. V červenci 1939 se o tom jednalo a Gottwaldovo vedení mu nejen že ho přijalo za člena KSC, ale uznalo mu členství dokonce od roku 1929! Vědělo se, kam si Nejedlý chodil pro rozumy v třicátých letech, jak a proč obhajoval moskevské procesy i stalinismus. A moskevští komunisté mu to tedy dali i písemně. Odborník...

P R O Č

Ta jeho poezie - hlásá
veladuch kriškový -
je samá velkolepá krása
a spár má přímo kosmický...

Však řekni, vysvětli, proč asi
přec působí jen komický?

IGNOTUS

P O Z O R

Pozor, šlápneš do hovínka!
Kdo tam byl?
Kdo?
Bla - hovinka.

IGNOTUS